

**Υπόθεση C-807/21**

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,  
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

**Ημερομηνία καταθέσεως:**

21 Δεκεμβρίου 2021

**Αιτούν δικαστήριο:**

Kammergericht (Γερμανία)

**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

6 Δεκεμβρίου 2021

**Καταγγελλόμενη:**

Deutsche Wohnen SE

**Εκκαλούσα:**

Staatsanwaltschaft Berlin

**Αντικείμενο της κύριας δίκης**

Διεξαγωγή διαδικασίας επιβολής προστίμου κατά της καταγγελλόμενης, ως επιχείρησης, για παραβιάσεις της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων

**Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως**

Η υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 83 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), σχετικά τη δυνατότητα καταλογισμού διοικητικών παραβάσεων σε επιχειρήσεις.

## Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679 την έννοια ότι ενσωματώνει στο εσωτερικό δίκαιο την απορρέουσα από τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ λειτουργική έννοια της επιχείρησης και την αρχή των στελεχών, με αποτέλεσμα, κατόπιν διεύρυνσης της αρχής της νομικής οντότητας που διαπνέει το άρθρο 30 του Gesetz über Ordnungswidrigkeiten [νόμου περί διοικητικών παραβάσεων] (OWiG), να μπορεί να διεξαχθεί διαδικασία επιβολής προστίμου απευθείας κατά επιχείρησης και να μην απαιτείται, για την επιβολή προστίμου, η διαπίστωση της διάπραξης –ενδεχομένως υπό τον όρο της πλήρωσης όλων των προϋποθέσεων της οικείας διάταξης– διοικητικής παράβασης από ταυτοποιημένο φυσικό πρόσωπο;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα: Έχει το άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679 την έννοια ότι η επιχείρηση πρέπει να έχει διαπράξει υπαίτια την παράβαση μέσω ενός στελέχους της [άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης] ή αρκεί για την επιβολή προστίμου στην επιχείρηση, κατ' αρχήν, η αντικειμενική παράβαση καθήκοντος η οποία να αποδίδεται στην επιχείρηση («strict liability»);

## Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

ΣΛΕΕ, άρθρο 26, παράγραφος 1, άρθρα 101, 102, 132

Κανονισμός 2016/679, αιτιολογικές σκέψεις 9 έως 11, 13, 129, 148 και 150, άρθρο 4, σημείο 7, άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α', γ' και ε', άρθρο 6, παράγραφος 1, άρθρο 25, παράγραφος 1, άρθρο 83

Κανονισμός 1/2003, άρθρο 23

Κανονισμός 2532/98

Οδηγία 95/46, άρθρο 2, στοιχείο δ'

## Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Grundgesetz [Θεμελιώδης Νόμος] (GG), άρθρο 1, άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, άρθρο 79, παράγραφος 3, άρθρο 103, παράγραφος 2

Gesetz über Ordnungswidrigkeiten [νόμος περί διοικητικών παραβάσεων] (OWiG), άρθρα 9, 17, 30, 35, 36, άρθρο 46, παράγραφος 1, άρθρα 56 έως 58, άρθρο 66, παράγραφος 1, άρθρα 87, 88, 99 και 100

Bundesdatenschutzgesetz [ομοσπονδιακός νόμος περί προστασίας των δεδομένων] (BDSG), άρθρο 41, παράγραφοι 1 και 2

Strafprozessordnung [κώδικας ποινικής δικονομίας] (StPO), άρθρο 206

### **Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας**

- 1 Η καταγγελλόμενη επιχείρηση είναι επιχείρηση ακινήτων, εισηγμένη στο χρηματιστήριο, με έδρα το Βερολίνο. Κατέχει έμμεσα, μέσω συμμετοχών, περίπου 163 000 αστικά και 3 000 εμπορικά ακίνητα. Οι κύριοι των ακινήτων αυτών είναι θυγατρικές εταιρίες οι οποίες είναι συνδεδεμένες με την καταγγελλόμενη επιχείρηση, με βάση τη νομοθεσία που διέπει τους ομίλους, και πρόκειται, ειδικότερα, για εταιρίες που κατέχουν τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης (λεγόμενες Besitzgesellschaften) και εκτελούν τις επιχειρησιακές συναλλαγές. Η επιχειρηματική δραστηριότητα της καταγγελλόμενης επιχείρησης επικεντρώνεται στη γενική διεύθυνση. Οι Besitzgesellschaften εκμισθώνουν τα αστικά και τα εμπορικά ακίνητα, τα οποία διαχειρίζονται άλλες εταιρίες του ομίλου, οι εταιρίες παροχής υπηρεσιών (λεγόμενες Servicegesellschaften).
- 2 Στο πλαίσιο της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους, η καταγγελλόμενη επιχείρηση και οι εταιρίες του ομίλου επεξεργάζονται, επίσης, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των μισθωτών των αστικών και των εμπορικών ακινήτων, για παράδειγμα στο πλαίσιο κάθε νέας εκμίσθωσης ακινήτου ή στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχείρισης μιας υφισταμένης μισθωτικής σχέσης. Μεταξύ των δεδομένων αυτών περιλαμβάνονται αποδεικτικά στοιχεία ταυτότητας, φορολογικά δεδομένα, δεδομένα κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλισης υγείας, καθώς και στοιχεία σχετικά με τις προγενέστερες μισθωτικές σχέσεις.
- 3 Στις 23 Ιουνίου 2017 ο Berliner Beauftragte für den Datenschutz [υπεύθυνος προστασίας δεδομένων του Βερολίνου] (στο εξής: αρμόδια αρχή), στο πλαίσιο επιτόπιου ελέγχου, επισήμανε στην καταγγελλόμενη επιχείρηση ότι οι εταιρίες του ομίλου της διατηρούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μισθωτών σε σύστημα ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης το οποίο δεν παρέχει τη δυνατότητα να διαπιστωθεί αν η διατήρηση αυτή είναι αναγκαία και αν διασφαλίζεται ότι διαγράφονται τα δεδομένα που δεν είναι πλέον απαραίτητα. Στη συνέχεια, η αρμόδια αρχή αυτή κάλεσε την καταγγελλόμενη επιχείρηση να διαγράψει από το σύστημα ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης έγγραφα έως το τέλος του 2017. Η καταγγελλόμενη επιχείρηση αρνήθηκε να το πράξει δηλώνοντας ότι η διαγραφή δεν είναι δυνατή για τεχνικούς και νομικούς λόγους. Ειδικότερα, για τη διαγραφή των εγγράφων απαιτείται, κατ' αρχάς, η μεταφορά των παλαιών δεδομένων του αρχείου σε ένα νέο σύστημα αρχειοθέτησης που να συμμορφώνεται με τις νομικές υποχρεώσεις διατήρησης που απορρέουν από την εμπορική και τη φορολογική νομοθεσία. Κατόπιν τούτου, υπήρξε προφορική και γραπτή ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της καταγγελλόμενης επιχείρησης και της αρμόδιας αρχής σχετικά με την εντολή διαγραφής.
- 4 Στις 5 Μαρτίου 2020 η αρμόδια αρχή διενήργησε έλεγχο στα κεντρικά γραφεία του ομίλου της επιχείρησης, στο πλαίσιο του οποίου ελήφθησαν συνολικά 16

δείγματα από το απόθεμα δεδομένων. Η καταγγελλόμενη επιχείρηση ενημέρωσε την αρμόδια αρχή ότι το επίμαχο σύστημα αρχειοθέτησης είχε ήδη τεθεί εκτός λειτουργίας και ότι επέκειτο άμεσα η μεταφορά των δεδομένων στο νέο σύστημα. Με την απόφαση περί επιβολής προστίμου, η οποία εκδόθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2020, προσάπτεται στην καταγγελλόμενη επιχείρηση ότι εκ προθέσεως παρέλειψε, μεταξύ της 25ης Μαΐου 2018 και της 5ης Μαρτίου 2019, να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να καταστεί δυνατή η νομότυπη διαγραφή των δεδομένων μισθωτών τα οποία δεν ήταν πλέον απαραίτητα ή διατηρούνταν για άλλους λόγους παρανόμως. Επίσης, της προσάπτεται ότι συνέχισε να διατηρεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τουλάχιστον δεκαπέντε συγκεκριμένα κατονομαζόμενων μισθωτών, μολονότι ήταν γνωστό ότι τούτο δεν ήταν –ή δεν ήταν πλέον– απαραίτητο. Για την εκ προθέσεως παράβαση του άρθρου 25, παράγραφος 1, και του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχεία α', γ' και ε', του κανονισμού 2016/679, η αρμόδια αρχή επέβαλε πρόστιμο ύψους 14 385 000 ευρώ και για παραβάσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2016/679 επέβαλε δεκαπέντε περαιτέρω πρόστιμα, τα οποία ανέρχονταν, έκαστο, μεταξύ 3 000 και 17 000 ευρώ.

- 5 Κατόπιν της προσφυγής την οποία άσκησε η καταγγελλόμενη επιχείρηση, το Landgericht Berlin [πρωτοδικείο Βερολίνου, Γερμανία] κατήγγησε τη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 1, του OWiG, σε συνδυασμό με το άρθρο 206a του StPO, με την αιτιολογία ότι ένα νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να είναι καταγγελλόμενο σε διαδικασία επιβολής προστίμου, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής διαδικασίας του άρθρου 83 του κανονισμού 2016/679. Μόνο σε φυσικό πρόσωπο μπορεί να προσαφθεί η διάπραξη διοικητικής παράβασης. Στο νομικό πρόσωπο μπορεί να καταλογισθεί μόνον η δράση των μελών των οργάνων του ή των εκπροσώπων του. Επομένως, στις διαδικασίες επιβολής προστίμου, τα νομικά πρόσωπα μπορούν να είναι μόνον εμμέσως μετέχοντα. Η επιβολή προστίμου σε νομικό πρόσωπο ρυθμίζεται εξαντλητικώς στο άρθρο 30 του OWiG, το οποίο εφαρμόζεται επίσης, μέσω του άρθρου 41, παράγραφος 1, του BDSG, στις παραβάσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679. Βάσει του άρθρου 30 του OWiG, πρόστιμο μπορεί να επιβληθεί στο νομικό πρόσωπο είτε στο πλαίσιο ενιαίας διαδικασίας, όταν διεξάγεται διαδικασία επιβολής προστίμου κατά του μέλους του οργάνου ή του εκπροσώπου, ήτοι κατά του φυσικού προσώπου, είτε επίσης στο πλαίσιο αυτοτελούς διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 30, παράγραφος 4, του OWiG. Ωστόσο, στην περίπτωση του άρθρου 30, παράγραφος 4, του OWiG, προϋπόθεση είναι να μην έχει κινηθεί διαδικασία κατά του μέλους του οργάνου ή του εκπροσώπου του νομικού προσώπου ή να έχει παύσει η κινηθείσα διαδικασία. Εντούτοις, επειδή το νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να διαπράξει διοικητική παράβαση, πρέπει, ακόμη και στο πλαίσιο της αυτοτελούς διαδικασίας, να διαπιστωθεί η διάπραξη διοικητικής παράβασης η οποία μπορεί να καταλογισθεί σε μέλος του οργάνου του νομικού προσώπου. Η άμεση ευθύνη των επιχειρήσεων, η οποία καθιερώνεται στο άρθρο 83 του κανονισμού 2016/679, αντιβαίνει στην αρχή της υπαιτιότητας η οποία ισχύει στο γερμανικό δίκαιο και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εφαρμοστεί.

- 6 Η εισαγγελία του Βερολίνου άσκησε έφεση κατά της εν λόγω κατάργησης της δίκης, επί της οποίας το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί σε τελευταίο βαθμό.

### **Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασως περί παραπομπής**

- 7 Καθοριστική σημασία για τη διαφορά έχει το αν μπορεί να διεξαχθεί διαδικασία επιβολής προστίμου άμεσα κατά επιχείρησης ή αν η επιβολή προστίμου σε «μετέχουσα στη διαδικασία» ή «εμμέσως μετέχουσα» επιχείρηση είναι δυνατή, βάσει του άρθρου 30, παράγραφος 1, του OWiG, μόνον αν η ειδικότερα περιγραφόμενη στην απόφαση περί επιβολής προστίμου «επίμαχη πράξη» έχει τελεσθεί από φυσικό πρόσωπο, ως λεγόμενο εκπρόσωπο.
- 8 Κατά το άρθρο 66, παράγραφος 1, του OWiG, η απόφαση περί επιβολής προστίμου πρέπει να περιλαμβάνει «περιγραφή της πράξης προσαπτόμενης στον καταγγελλόμενο πράξης, τον χρόνο και τον τόπο τέλεσής της, τα νομικά χαρακτηριστικά της διοικητικής παράβασης και τις εφαρμοσθείσες διατάξεις της νομοθεσίας περί προστίμων». Στο πλαίσιο αυτό, η απόφαση περί επιβολής προστίμου πρέπει να οριοθετεί τυπικά και αντικειμενικά την προσαπτόμενη πράξη (λειτουργία οριοθέτησης) και να ενημερώνει επαρκώς τον καταγγελλόμενο σχετικά με την προσαπτόμενη πράξη (λειτουργία ενημέρωσης).
- 9 Με βάση το νυν ισχύον δίκαιο, στις επιχειρήσεις μπορούν να επιβληθούν μόνο πρόστιμα κατά ενώσεων προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 30 του OWiG, εφόσον μπορούν να τους καταλογισθούν ορισμένες διοικητικές παραβάσεις (μόνο) των διευθυντικών στελεχών τους που έχουν οριστεί ως εκπρόσωποι. Συναφώς, ο εκπρόσωπος πρέπει να έχει παραβεί παράνομως και υπαιτίως το πραγματικό του κανόνα του οποίου η παράβαση επισύρει το πρόστιμο.
- 10 Στη νομολογία του Landgericht Bonn [πρωτοδικείου Βόννης, Γερμανία], υποστηρίζεται η άποψη ότι το εν λόγω καθεστώς περιορισμένης ευθύνης υποχωρεί έναντι του άρθρου 83 του κανονισμού 2016/679, το οποίο αποτελεί υπερίσχυον δίκαιο της Ένωσης. Την άποψη αυτή συμμερίζεται και η πλειονότητα της νομικής θεωρίας.
- 11 Η κρατούσα νομική θεωρία συνάγει από την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης ότι το άρθρο 83 του κανονισμού 2016/679 θεσπίζει κατευθυντήριες κανονιστικές θεμελιώδεις αρχές σχετικά με την επιβολή κυρώσεων στις επιχειρήσεις. Συνεπώς, ο καταλογισμός των παραβάσεων πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τα κριτήρια του δικαίου της Ένωσης, και όχι με βάση τους εθνικούς κανόνες καταλογισμού. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να αμβλύνουν με εθνικές ρυθμίσεις την προστασία των δεδομένων που θεσπίζεται από τον κανονισμό. Το δίκαιο της Ένωσης, του οποίου η διαμόρφωση αποτελεί, ιστορικά, απόρροια της προσπάθειας για ανόθευτο ανταγωνισμό και για διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το άρθρο 26, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, και το οποίο βασίζεται στο τραπεζικό δίκαιο της Ένωσης [άρθρο 132 ΣΛΕΕ και κανονισμός (ΕΚ) 2532/98], καθώς και στη νομοθεσία της Ένωσης για

τις συμπράξεις [άρθρα 101, 102 της ΣΛΕΕ και κανονισμός (ΕΚ) 1/2003], έχει εντελώς διαφορετικές δομές επιβολής κυρώσεων για τη διάπραξη παραβάσεων σε σύγκριση με το γερμανικό δίκαιο. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο δίκαιο της Ένωσης, ο προβλεπόμενος στα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ όρος «επιχείρηση» έχει λειτουργική έννοια. Η λειτουργική αυτή έννοια της επιχείρησης περικλείει την αρχή των στελεχών, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τη γερμανική αρχή της νομικής οντότητας (άρθρα 9 και 30 του OWiG). Η αρχή των στελεχών έχει ως βασικό περιεχόμενο το να αποδίδεται στην επιχείρηση (ως ευρέως νοούμενη –με βάση τις πρακτικές ανάγκες– οικονομική οντότητα) η «ουσιαστική ευθύνη για τις κυρώσεις», ούτως ώστε οι πράξεις όλων των στελεχών που έχουν την εξουσία να ενεργούν για λογαριασμό μιας επιχείρησης να είναι καταλογιστέες στην επιχείρηση και από απόψεως νομοθεσίας για την επιβολή προστίμων. Συναφώς, δεν είναι αναγκαίο να προσδιορίζεται συγκεκριμένα το στέλεχος ή η προσαπτόμενη πράξη.

- 12 Το Landgericht Bonn και η κρατούσα νομική θεωρία στηρίζονται στην ακόλουθη συλλογιστική:
- 13 Το γράμμα του άρθρου 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679 συνηγορεί υπέρ της υποχώρησης του άρθρου 30 του OWiG έναντι της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που διέπει την επιβολή κυρώσεων λόγω συμπράξεων. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι επιχείρηση όπως η «Facebook Ireland» αποτελεί υπεύθυνο επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 7, του κανονισμού 2016/679 (απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Fashion ID, C-40/17, EU:C:2019:629). Μολονότι η απόφαση αυτή αφορούσε το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 95/46, πρέπει να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 4, σημείο 7, του κανονισμού 2016/679, το οποίο έχει σχεδόν πανομοιότυπο περιεχόμενο. Κατά την αντίθετη άποψη, το άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του 2016/679 ρυθμίζει μόνον το ύψος του προστίμου και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να διευρύνει τον κύκλο των αποδεκτών του προστίμου.
- 14 Υπέρ της άποψης ότι ο κανονισμός 2016/679 βασίζεται στη νομοθεσία της Ένωσης για τις συμπράξεις συνηγορεί επίσης, κατά το Landgericht Bonn [πρωτοδικείο Βόννης] και μέρος της θεωρίας, η αιτιολογική σκέψη 150 του κανονισμού 2016/679. Στην απόδοση του εν λόγω κανονισμού στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται η προερχόμενη από τη νομοθεσία της Ένωσης για τις συμπράξεις απόδοση της έννοιας της επιχείρησης ως «undertaking» αντί για «enterprise». Εξ αυτού συνάγεται ότι ως ευρωπαϊκό σύστημα επιβολής κυρώσεων πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή των στελεχών και ότι οι «επιχειρήσεις», κατά την έννοια του άρθρου 83 του κανονισμού 2016/679, δεν αφορούν τη νομική οντότητα, αλλά, υπό λειτουργική έννοια, την οικονομική μονάδα.
- 15 Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 9 έως 11, 13, 129 και 148 του κανονισμού 2016/679, από τις οποίες συνάγεται η επιδίωξη εναρμόνισης και ενίσχυσης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων.

- 16 Ο επιδιωκόμενος βαθμός εναρμόνισης συνηγορεί επίσης υπέρ της υποχώρησης του δικαίου των κρατών μελών και των κανόνων τους που προβλέπουν περιορισμένη απόδοση ευθύνης στις επιχειρήσεις. Αν το άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679 εφαρμοζόταν σε συνδυασμό με τους εθνικούς κανόνες περί ευθύνης και καταλογισμού, θα προέκυπτε μια ιδιαιτέρως ανομοιόμορφη διαδικασία επιβολής κυρώσεων στις επιχειρήσεις, τόσο ως προς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής όσο και ως προς την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών. Η εφαρμογή του άρθρου 30 του OWiG και των άλλων περιορισμών του καταλογισμού που προβλέπονται στις εθνικές έννομες τάξεις συνεπάγεται σημαντική επιβάρυνση της εφαρμογής του δικαίου. Στην πράξη, η εφαρμογή του άρθρου 30 του OWiG συχνά εμποδίζει την επιβολή προστίμων στις επιχειρήσεις – όχι μόνο στον τομέα της προστασίας των δεδομένων–, επειδή τα πρόσωπα που ενεργούν στο εσωτερικό μιας επιχείρησης δεν μπορούν να προσδιορισθούν ή μπορούν να προσδιορισθούν μόνον με δυσανάλογη προσπάθεια. Αυτά ακριβώς τα μειονεκτήματα της αρχής της νομικής οντότητας στο πεδίο της προστασίας εννόμων αγαθών, τα οποία, επιπλέον, ευνοούν την παράνομη άνιση μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων, ώθησαν τον νομοθέτη της Ένωσης να ενσωματώσει στον κανονισμό 2016/679 το δικαιότερο, αποτελεσματικότερο και απλώς πειστικότερο σύστημα της αρχής των στελεχών.
- 17 Από μια ιστορική και συστηματική συνολική εξέταση προκύπτει ότι ο βαθμός εναρμόνισης που επιδιώκεται με τον κανονισμό 2016/679 δεν είναι αυτός της ελάχιστης εναρμόνισης, αλλά, αντιθέτως, της πλήρους ή μέγιστης εναρμόνισης. Ήδη σε σχέση με την οδηγία 95/46 και εκεί προβλεπόμενο καθεστώς επιβολής κυρώσεων το Δικαστήριο έχει δεχθεί την επίτευξη απολύτως εναρμονισμένου αποτελέσματος (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2011, *Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito*, C-468/10 και C-469/10, EU:C:2011:777). Οι διατάξεις του κανονισμού 2016/679, οι οποίες είναι λεπτομερέστερες από εκείνες της οδηγίας, επιβεβαιώνουν την επιδίωξη του νομοθέτη της Ένωσης να επιτύχει τη μεγαλύτερη δυνατή εναρμόνιση. Με τις διατάξεις αυτές έχουν περιορισθεί τα περιθώρια νομοθετικής δράσης των κρατών μελών, οπότε δύσκολα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι θεμελιώδεις προϋποθέσεις ευθύνης, όπως τα ζητήματα του καταλογισμού, μπορούν να καταλείπονται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, ισοδύναμες ουσιαστικές παραβιάσεις της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων θα επέσυραν, στα επιμέρους κράτη μέλη, διαφορετικές κυρώσεις ή ακόμη και καμία κύρωση.
- 18 Κατά την αντίθετη άποψη που υποστηρίζεται στη νομική θεωρία, η ερμηνεία του άρθρου 83 του κανονισμού 2016/679 ως κανόνα που καθιερώνει την άμεση ευθύνη των επιχειρήσεων, παραπέμποντας στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις κυρώσεις κατά των συμπράξεων, αντιβαίνει στο εθνικό δίκαιο και σε διεθνώς παραδεδεγμένες αρχές του δικαίου. Το άρθρο 83 του κανονισμού 2016/679 δεν βασίζεται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις κυρώσεις κατά των συμπράξεων. Ακόμη όμως και αν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση, δεν θα υπερίσχυε το δίκαιο της Ένωσης. Συγκεκριμένα, το δίκαιο της Ένωσης περιορίζεται από τις αρχές του Συντάγματος που χαρακτηρίζονται, στο άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος,

σε συνδυασμό με το άρθρο 79, παράγραφος 3, του GG ως «μη θιγόμενες από την ένταξη στην Ένωση». Μεταξύ των προστατευόμενων έννομων αγαθών που εντάσσονται στην εκεί καθοριζόμενη συνταγματική ταυτότητα περιλαμβάνονται και οι αρχές που κατοχυρώνονται στο άρθρο 1 του GG, ήτοι η υποχρέωση όλων των δημόσιων αρχών να σέβονται και να προστατεύουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του GG), ήτοι, ως εκ τούτου, και την αρχή της υπαιτιότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του GG.

- 19 Το άρθρο 41, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του BDSG απαγορεύει τη διεξαγωγή διαδικασιών επιβολής προστίμων κατά νομικών προσώπων. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι στις παραβάσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 83, παράγραφοι 4 έως 6, του κανονισμού 2016/679 εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του OWiG, «εκτός εάν ο παρών νόμος ορίζει διαφορετικά». Το άρθρο 41, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του BDSG εξαιρεί από τον ανωτέρω κανόνα ρητά τα άρθρα 17, 35 και 36 του OWiG. Όσον αφορά τις διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία, το άρθρο 41, παράγραφος 2, του BDSG περιέχει αντίστοιχη ρύθμιση, η οποία εξαιρεί τα άρθρα 56 έως 58, 87, 88, 99 και 100 του OWiG.
- 20 Η νομική θεωρία συνάγει εξ αυτού ότι οι διαδικασίες επιβολής προστίμου που διεξάγονται δυνάμει του άρθρου 83 του κανονισμού 2016/679 πρέπει οπωσδήποτε να συμμορφώνονται με τις αρχές περί καταλογισμού και τις διαδικαστικές αρχές του άρθρου 30 του OWiG.
- 21 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 30 του OWiG δεν εξαιρέθηκε από την παραπομπή στο άρθρο 41 του BDSG, σε αντίθεση με τη διαδικαστική διάταξη του άρθρου 88 του OWiG που είναι αναγκαία για τη διαδικαστική εφαρμογή του άρθρου 30 του OWiG. Ως εκ τούτου, το άρθρο 41 του BDSG χαρακτηρίζεται ως ασυνεπές, δυσλειτουργικό και γενικότερα «ατυχές».
- 22 Κατά τη νομική θεωρία, υπέρ της απόρριψης της άμεσης ευθύνης της επιχείρησης συνηγορεί, επίσης, το άρθρο 83, παράγραφος 8, του κανονισμού 2016/679. Η διάταξη αυτή παραπέμπει (μεταξύ άλλων) στο δίκαιο των κρατών μελών, όσον αφορά τη διασφάλιση των δεουσών δικονομικών εγγυήσεων, «συμπεριλαμβανομένης της άσκησης πραγματικής δικαστικής προσφυγής και της τήρησης της προσήκουσας διαδικασίας». Στην άποψη αυτή αντιτείνεται ότι το άρθρο 30 του OWiG είναι –τουλάχιστον ως προς το εν προκειμένω κρίσιμο ζήτημα– κανόνας που αφορά τον καταλογισμό και, ως εκ τούτου, κανόνας του ουσιαστικού δικαίου.
- 23 Επιπλέον, αντιτείνεται, ιδίως και με την προσβαλλόμενη διάταξη περί κατάργησης της δίκης, ότι η άμεση ευθύνη επιχείρησης δυνάμει της νομοθεσίας για τα πρόστιμα παραβιάζει την αρχή της υπαιτιότητας. Κατά το Landgericht Berlin [πρωτοδικείο Βερολίνου], για την επιδίκαση ποινής από το κράτος απαιτείται πάντοτε η ύπαρξη συνδέσμου με την υπαιτίως τελεσθείσα πράξη φυσικού προσώπου. Η υπαιτιότητα προϋποθέτει την ελευθερία της βούλησης και

την ευθύνη του πολίτη να αποφασίζει αν θα ενεργήσει συννόμως ή παρανόμως. Η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται στην περίπτωση των νομικών προσώπων. Υπό το πρίσμα της αρχής της υπαιτιότητας, ακόμη και οι διαδικασίες επιβολής προστίμου που διεξάγονται σύμφωνα με το άρθρο 83 του κανονισμού 2016/679 απαιτούν μια συνδετική πράξη η οποία να έχει τελεσθεί από άνθρωπο και να μπορεί να καταλογισθεί στην επιχείρηση (μόνο) βάσει του άρθρου 30 OWiG.

- 24 Σε μέρος της θεωρίας, αντιτίθεται, επιπλέον, ότι η υιοθέτηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις συμπράξεις μέσω του κανονισμού 2016/679 θα αντέβαινε και σε άλλες πτυχές της αρχής της νομιμότητας, ήτοι, συγκεκριμένα, στην απαγόρευση της αοριστίας και της αναλογίας (άρθρο 103, παράγραφος 2, του GG). Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την επιβολή κυρώσεων είναι τόσο αποσπασματική, ώστε να μην μπορεί να συναχθεί από αυτήν ένα συνεκτικό και γενικώς εφαρμοστέο σύστημα επιβολής προστίμων σε ενώσεις προσώπων.
- 25 Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, κεντρική σημασία για τη συνέχιση της διαδικασίας έχει το ζήτημα με βάση ποια κριτήρια προσδιορίζεται η «υπαιτιότητα της επιχείρησης». Συγκεκριμένα, στο γερμανικό δίκαιο, πρόστιμα χωρίς ποινικό χαρακτήρα μπορούν να επιβληθούν σε επιχειρήσεις, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν διαπράξει, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, ορισμένες παραβάσεις καθηκόντων. Ωστόσο, συναφώς, υποστηρίζεται, επίσης, ότι η πρόθεση ή η αμέλεια δεν αποτελούν προϋποθέσεις επιβολής των κυρώσεων, αλλά αμιγή κριτήρια επιμέτρησης. Βάσει της αρχής της «strict-liability», για την επιβολή κυρώσεων απαιτείται μόνον η διαπίστωση αντικειμενικής παράβασης καθήκοντος. Ομοίως, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, πέραν της αντικειμενικής πλήρωσης του πραγματικού του κανόνα, δεν απαιτείται ειδική υπαιτιότητα (απόφαση της 7ης Ιουνίου 1983, *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, 100/80 έως 103/80, EU:C:1983:158).